

Dosarul nr. 2ra-229/23
2-21073513-01-2ra-08022023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (L. Lavric)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Malii, V. Cotorobai, A. Braga)

Î N C H E I E R E

02 august 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
judecători

Tamara Chișca-Doneva
Aliona Miron
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului declarat de Organizația de Creditare Nebancară „Cash&Go” Societate cu Răspundere Limitată,
în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Suroceanu Elena împotriva Organizației de Creditare Nebancară „Cash&Go” Societate cu Răspundere Limitată, intervenient accesoriu Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieții cu privire la constatarea caracterului abuziv și declararea nulității a unor prevederi contractuale și încasarea sumei,
împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a ț ă :

La 11 mai 2021, Suroceanu Elena a depus cerere de chemare în judecată împotriva OCN „Cash&Go” SRL, intervenient accesoriu Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieții, solicitând constatarea nulității clauzelor abuzive și încasarea sumei.

În motivarea acțiunii a indicat, că la 17.02.2021 a încheiat cu OCN „Cash&Go” SRL contractul de credit nebanca nr.15/6665, în baza căruia i s-a acordat un împrumut în mărime de 9000 de lei la o dobândă de 730% anual - 2% pe zi, care urma a fi rambursat în termen de 20 de zile. Obligația de plată a dobânzii rezultă din pct. 3.1. din contract.

De asemenea, la pct. 3.6. contractul prevede obligația de plată a dobânzii de întârziere (penalitate) de 2% pentru fiecare zi de întârziere.

Ulterior, reieșind din faptul că nu a restituit în termen împrumutul, a fost informată că urmează să achite suma de 18000 de lei.

Reclamanta susține, că deși nu a fost de acord cu suma pretinsă, pentru a evita apelurile frecvente ale creditorului și solicitările insistente de a achita suma

menționată, a achitat suma de 18000 de lei, fapt confirmat prin bonul fiscal nr. 0003 din 02.04.2021 și chitanța la dispoziția de încasare nr. 90498.

Totodată, a notificat pârâta că nu este de acord cu suma încasată, solicitând restituirea parțială a acesteia.

În drept, a invocat prevederile art.art.1069, 1072, 1077, 1079 din Codul civil, indicînd că contractul a fost încheiat în ziua adresării sale, fără a fi negociate clauzele contractuale ce vizează dobînda 730% anual și penalitatea de 2%, or, pârâta utilizează același tip de contract pentru multitudinea de clienți, astfel, ea a vut opțiunea doar de a accepta sau a refuza contractul.

A solicitat constatarea caracterului abuziv și declararea nulității pct.3.1 și pct.3.6 din contractual de credit nebanca nr.15/6665 din 17.02.2021 încheiat cu OCN „Cash&Go” SRL, încasarea sumei de 9000 de lei, cu titlu de îmbogățire nejustificată.

Prin hotărârea din 22 octombrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost admisă.

S-au constatat drept abuzive și nule clauzele din contractul de credit nebanca nr.15/6665 din 17.02.2021, încheiat între OCN „Cash&Go” SRL și Suroceanu Elena și anume: - pct.3.1 din contract care prevede dobîndă 2% pe zi, ceea ce constituie 730% anual; pct.3.6 din contract care prevede penalitate de 330 de lei pentru a 3-a zi de întârziere și 330 de lei pentru a 15-a zi de întârziere; pct.3.6 din contract care prevede penalitate de 4% pentru fiecare zi de întârziere începînd cu a 15-a zi de întârziere.

A fost încasat de la OCN „Cash&Go” SRL în beneficiul Elenei Suroceanu suma de 9000 de lei.

A fost încasat de la OCN „Cash&Go” SRL în beneficiul statului suma de 300 de lei, cu titlu de taxa de stat.

Prin decizia din 09 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost admisă cererea de apel declarată de reprezentantul apelantului, OCN „Cash&Go” SRL, Natalia Maslova.

A fost casată hotărârea din 22 octombrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și a fost emisă o nouă hotărâre prin care a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată depusă de Suroceanu Elena.

Au fost declarate nule clauzele din contractul de credit nebanca nr. 15/6665 din 17.02.2021 încheiat între OCN „Cash&Go” SRL și Suroceanu Elena și anume: pct.3.1 din contract și pct.3.6 din contract.

A fost încasat de la OCN „Cash&Go” SRL, în beneficiul Elenei Suroceanu suma de 8820 de lei. În rest cererea a fost respinsă.

A fost încasat de la OCN „Cash&Go” SRL în beneficiul statului suma de 264,60 de lei, cu titlu de taxa de stat.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că clauzele contractuale a cărei nulitate se pretinde (pct.3.1 și pct.3.6) într-adevăr sunt abuzive în condițiile în care contravin principiilor buneii credințe, contrar aserțiunilor apelantei nu au fost negociate individual cu reclamanta/apelantă Suroceanu Elena, prin ele însele creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților, dezechilibrul creat fiind în detrimentul consumatorului Suroceanu Elena, or pentru un credit în valoare de 9000 de lei acordat pentru 20 zile consumatorului, organizația nebanca (O.C.N. „Cash&Go” SRL) a pretins de la Suroceanu Elena achitarea a 18000 de lei, o sumă

de aproape 2 ori mai mare decât cea acordată. Prin clauză contractuală în litigiu care să nu fi fost negociată se înțelege că contractul de credit, încheiat cu consumatorul este pre-formulat, standard, clauzele fiind prestabilite de către creditor, fără să fi dat consumatorului Suruceanu Elena posibilitatea de a modifica sau înlătura vreuna dintre clauze, iar eventualele diferențe dintre ele nu se datorează negocierii cu clienții, ci particularităților fiecărui client în parte.

Astfel, negocierea directă cu consumatorul Suruceanu Elena nu este echivalentă cu prezentarea pachetului de servicii de către creditor și cu obligația de informare, negocierea presupunând că partea (consumatorul) să aibă posibilitatea modificării clauzelor contractuale. Prin ele însele creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților în cazul când nu se acordă aceleași drepturi ambelor părți contractante, similar cazului din speță. Totodată, o clauză, pentru a fi abuzivă, trebuie să producă un dezechilibru între prestațiile părților, ceea ce se regăsește și în prezenta speță, or interesul consumatorului Suruceanu Elena a fost neglijat, în raport cu cel al contractantului său.

Instanța de apel a specificat că, creditul a fost acordat Elenei Suruceanu în temeiul contractului de credit nebankar nr.15/6665 din 17 februarie 2021 cu o dobândă anuală efectivă (DAE) exagerată în mărime de 730 %, deși la momentul încheierii contractului rata de baza a BNM era de 4,96 %. La suma creditului de 9 000 de lei, cu un DAE de 730 % costul total al creditului este de 18000 de lei, de unde rezultă că suma totală a dobânzilor, penalităților și orice alt tip de plăți, incluse în contractul de credit din 17.02.2021 este mai mare decât corpul creditului în sine, ceea ce este inadmisibil. Totodată, deși legiuitorul a prevăzut în legislația civilă care sunt condițiile de impunere a penalităților precum și modalitățile de calcul a acesteia, în pct.3.6 al contractului de credit sus indicat a fost stabilit și penalitate în mărime de 2% din suma restantă a creditului calculată pentru fiecare zi calendaristică, clauză care la fel este abuzivă, or pe lângă faptul că nu a fost negociată, mărimea acesteia este disproporționat de mare în raport cu prejudiciul adus creditorului prin neachitarea în termen a creditului.

A conchis că, în condițiile în care Suruceanu Elena a achitat OCN „Cash & Go” SRL în total suma de 18000 de lei, suma de 8820 de lei, achitată în plus la contractul de credit nebankar nr.15/665 din 17.02.2021 urmează a fi restituită, cu încasarea acestei sume de la OCN „Cash&Go” SRL.

La 26 ianuarie 2023, OCN „Cash&Go” SRL a declarat recurs împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei contestate, cu pronunțarea unei decizii noi privind respingerea cererii de chemare în judecată, sau după caz de trimiterea cauzei la rejudecare (f.d. 148-153).

În motivarea recursului a manifestat dezacordul cu decizia instanței de apel reiterând argumentele indicate în cererea de apel.

În esență a invocat că în cadrul procesului de examinare a cauzei instanța de apel nu a ținut cont de condițiile de determinare a clauzei dacă ea este abuzivă, și anume: contractul de credit trebuie să fie încheiat cu un consumator; clauza contractuală nu a fost negociată individual; clauza contractuală prin ea însăși creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților; dezechilibrul creat este în detrimentul consumatorului, nefiind respectată cerința bunei-credințe.

A menționat că, în cadrul examinării cauzei, a prezentat Răspunsul M05-5/1908 din 09.07.2021 al autorității cu atribuții de supraveghere în domeniul organizațiilor de creditare nebancară - Comisia Națională Pieței Financiare, care expres conține referire la prevederile alin. 2) al art. 1244 din Codul civil, care stipulează că „Interdicția prevăzută la alin. (1) nu se aplică dobânzilor percepute sau plătite de către Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, de băncile comerciale, de asociațiile de economii și împrumut, organizațiile de creditare nebancară, precum și în alte cazuri prevăzute de lege”, prin urmare la momentul negocierii și încheierii contractului de credit nebancar nr. 15/6665 din 17.02.2021 nu există normă legală, care să reglementeze mărimea dobânzii de utilizare a creditului, Răspunsul Inspectoratului de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor nr. 27/09-648/2916 din 20.11.2020 - autoritate de supraveghere privind respectarea legislației cu privire la contractele de credit pentru consumatori, precum și la copia Cererii- chestionar M151748 din 17.02.2021, care a fost completată personal și nesilit de nimeni de către intimata Suroceanu Elena și prin care ultima își manifestase voința de a primi un credit nebancar de la OCN „Cash&Go” SRL în limitele condițiilor de creditare stabilite de către Societate, care de asemenea au fost prezentate în forma scrisă Instanțelor de judecată spre examinare.

Astfel, contractul de credit nebancar a fost încheiat cu un consumator, adică cu Suroceanu Elena, care a avut la dispoziție o multitudine de dispoziții legale, care îi ofereau dreptul de a negocia clauzele esențiale ale Contractului de credit nebancar nr. 15/6665 din 17.02.2021. Intimata avea dreptul să exprime preferințe și să primească informații, care să-i permită să compare mai multe oferte pentru a lua o decizie informativă cu privire la eventuala încheiere a unui contract de credit nebancar, până la încheierea acestuia. Prin semnarea contractului, Suroceanu Elena a acceptat oferta propusă în Contractul de credit nebancar nr. 15/6665 din 17.02.2021, fapt ce denotă că au fost respectate toate etapele și poate fi calificată că între consumator și creditor a avut loc negocierea clauzelor contractului, ce urma a fi încheiat, prin urmare afirmația instanței de apel că: „Prin urmare, neprezentarea probelor în confirmarea aserțiunii apelantului în partea negocierii clauzelor standard acceptate de Suroceanu Elena, denotă că apelantul nu a îndeplinit sarcinaprobațiunii, din care motiv se impune concluzia că nu au fost negociate clauzele contractuale acceptate de către consumator” este lipsită de careva temei juridic.

Suplimentar a mai indicat că, potrivit art. 18 alin. 1) din Legea privind contractele de credit pentru consumatori nr. 202 din 12.07.2013, intimatul avea la dispoziție un termen de 14 zile calendaristice în care putea să revoce contractul de credit fără a invoca vreun motiv. Această posibilitate este menționată expres în punctul 4.1 al Contractului de credit nebancar nr. 15/6665 din 17.02.2021: „Clientul este în drept să renunțe la contractul de credit nebancar în termen de 14 zile calendaristice”. Or, odată ce Suroceanu Elena nu și-a exercitat dreptul respectiv, denotă că aceasta a înțeles, a acceptat condițiile contractuale și le-a confirmat prin semnarea contractului pe fiecare pagina a acestuia.

Instanțele ierarhic inferioare, constatând caracterul abuziv al clauzelor contractului de credit nebancar nr. 15/6665 din 17.02.2021 în partea punctelor 3.1 și 3.6 din motivul lipsei negocierilor, lipsei bunei-credințe a OCN „Cash&Go” SRL și includerea acestor clauze în contractul de credit nebancar, nu s-au expus în privința

legalității și temeiniciei pe fiecare clauză în parte, în special prin ce se confirmă lipsa negocierilor între părțile contractante, neinformarea în modul corespunzător despre clauzele esențiale ale contractului, lipsirea Elenei Suruceanu de dreptul de a lua decizii referitor la tranzacționarea serviciilor în mod liber și în interes propriu, cum trebuia să fie exprimată buna-credință ca contractul de credit nebancar să fie considerat valabil, precum și ce înseamnă neclaritatea și ineligibilitatea limbajului clauzelor contractuale, fiind invocată eronat și neîntemeiat constrângerea intimatei de a încheia contractul.

Astfel, instanța de apel urma să constate dacă dezechilibrul creat a fost sau nu în detrimentul consumatorului, și respectiv dacă a fost ori nu respectată cerința bunei-credințe.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a emis dispozitivul deciziei la 29 septembrie 2022.

La 24 noiembrie 2022, prin intermediul oficiului poștal a fost expediată în adresa participanților la proces decizia motivată (f.d. 137). Însă, la materialele cauzei nu se atestă confirmarea recepționării de către recurent.

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, recursul depus de OCN „Cash&Go” SRL la 26 ianuarie 2023, se consideră depus în termenul stabilit de lege.

La 08 februarie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia cererii de recurs, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f.d. 156).

La 06 martie 2023, Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieții a depus referință, solicitând declararea recursului depus de către OCN „Cash&Go” SRL ca fiind inadmisibil (f.d. 156-168).

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursului Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de OCN „Cash&Go” SRL nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Organizația de Creditare Nebancară „Cash&Go” Societate cu Răspundere Limitată.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Tamara Chișca-Doneva

judecători

Aliona Miron

Ion Malanciuc